

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

Ціноутворення в туристичній галузі

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

підготовки _____ **бакалавр** _____
(рівень вищої освіти)

галузь знань _____ **24 Сфера обслуговування** _____
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності _____ **242 Туризм** _____

Навчальна програма з дисципліни «Ціноутворення в туристичній галузі»
для студентів спеціальності 242 Туризм.

5 семестр (денна форма навчання), 5 семестр (заочна форма навчання)

Розробник: доцент кафедри, к.е.н. Гуль І.Г.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри економіки та менеджменту

Протокол від «_____» _____ 202__ року № __

Завідувач кафедри економіки та менеджменту

_____ (підпис) (Н.Ф. Павленчик)
(прізвище та ініціали)

Навчальна програма затверджена на засіданні ради факультету туризму

Протокол від «_____» _____ 202__ року № __

Голова _____ (підпис) (В.З. Холявка)
(прізвище та ініціали)

Навчальна програма затверджена на засіданні ради факультету післядипломної та заочної освіти

Протокол від «_____» _____ 202__ року № __

Голова _____ (підпис) (О.Ю. Сидорко)
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Ціна – найважливіша економічна категорія, значно впливає на вирішення соціальних проблем населення і зміцнення фінансової системи країни, що набуло особливого значення в умовах нинішньої економіки нашої держави.

Без налагодженої системи цін та ціноутворення неможливе ефективне регулювання національної економіки. Ціна є важливим параметром конкурентоспроможності продукції підприємства. Від ефективності цінової політики підприємства значною мірою залежить його конкурентне становище на ринку. Розуміння механізмів ціноутворення, методів встановлення та регулювання цін на вироблену продукцію і послуги зумовлюють реалістичність досягнення прогнозних результатів будь-якої господарської діяльності, у тому числі і в туристичній галузі.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Ціноутворення в туристичній галузі» складена відповідно до освітньої програми підготовки «бакалавра» спеціальності 242 «Туризм».

Предметом вивчення дисципліни є виявлення конкретних форм прояву економічних законів функціонування, розвитку та управління цінами, формування цінової політики підприємствами туристичної галузі.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується дана дисципліна

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні засади ціноутворення в туристичній галузі

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Практичні аспекти ціноутворення в туристичній галузі

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Ціноутворення в туристичній галузі» є формування у студентів знань та сучасних поглядів на сутність і роль цінової політики у діяльності підприємств туристичної галузі, забезпечення їх дохідності і прибутковості, досягнення ними стратегічних цілей.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Ціноутворення в туристичній галузі»: ознайомити студентів із загальною методологією ціноутворення в умовах ринкової економіки; формування у студентів навичок розробки цінової політики туристичних підприємств в умовах конкурентної економіки; розкрити особливості ціноутворення в туристичній галузі; ознайомлення з методами ціноутворення у туристичній галузі; навчити визначати оптимальну структуру ціни для максимізації прибутку туристичного підприємства.

1.3. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати:

- предмет, завдання та методи ціноутворення в туризмі;
- особливості ціноутворення на різних видах ринків;
- складові ціни і фактори, що впливають на неї;
- методи контролю і регулювання цін з боку держави

вміти:

- користуватися спеціальною і науково-методичною літературою;
- розраховувати ціну на туристичний продукт різними методами;
- розраховувати еластичність попиту за ціною на туристичний продукт;
- визначати поведінку туристичних підприємств, споживачів в умовах конкуренції.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 год. / 3 кредити ECTS.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні засади ціноутворення в туристичній галузі

ТЕМА 1. Сутність, види і функції цін у ринковій економіці

Теоретичні основи ринкового ціноутворення. Сутність категорій «ціна» та «ціноутворення». Ціна як економічна категорія в умовах ринку. Ціна як комерційний механізм. Теорії, на яких ґрунтуються підходи щодо визначення цінності товару. Чинники, що впливають на ціни Функції цін. Види цін залежно від факторів ціноутворення.

ТЕМА 2. Державне регулювання процесів ціноутворення в Україні

Основні засади державного регулювання цін. Цілі державного регулювання цін в Україні. Форми і методи державного регулювання цін. Моніторинг цін. Непрямий вплив на ціни. Безпосереднє державне втручання у процес

ціноутворення. Повноваження органів державного регулювання цін. Контроль за дотриманням цінової дисципліни. Ступінь, форми та масштаби державного втручання у ціноутворення. Антимонопольна діяльність держави. Державне регулювання цін монопольних утворень. Досвід і практика державного регулювання цін у деяких країнах світу.

ТЕМА 3. Структура ціни і формування її складових

Загальні положення утворення ціни. Поняття складу та структури ціни. Витрати та їх роль у формуванні ціни. Класифікація витрат, що входять у собівартість. Собівартість у складі ціни. Види калькуляцій та елементи системи калькулювання. Класифікація витрат за елементами. Витрати, що не включаються до собівартості реалізованої продукції. Виробничі активи, норма прибутку. Прибуток в структурі ціни виробника. Види прибутку. Визначення прибутку в ціні. Формування в ціні товарних податків. Акцизний податок. Мито. Податок на додану вартість.

ТЕМА 4. Методи ринкового ціноутворення

Методичні підходи до розрахунку цін на підприємстві. Витратні методи ціноутворення, встановлення цін на підставі середніх витрат і забезпечення цільового прибутку. Встановлення цін з урахуванням цінності товару та рівня поточних ринкових цін. Встановлення кінцевої ціни пропозиції на товар. Встановлення цін зі знижками і націнками для стимулювання збуту. Встановлення диференційованих цін та їх оперативне регулювання залежно від ситуації на ринку. Методи ринкового ціноутворення в системі маркетингу та ринкове коригування цін. Методи, що враховують попит. Методи з орієнтацією на конкуренцію.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Практичні аспекти ціноутворення в туристичній галузі

ТЕМА 5. Особливості ціноутворення на ринку туристичних послуг

Фактори формування ціни на туристичні послуги. Чинники, які впливають на формування цін на продукцію (послуги) туристичних підприємств. Політика цін на туристичні послуги. Структура ціни на туристичний продукт. Характеристика її складових. Доходи і витрати в туристичній діяльності. Собівартість пакету туристичних послуг. Нормативний дохід туристичного підприємства. Характер і цінова чутливість попиту. Формування ціни на окремі послуги, що реалізуються постачальниками туристичних послуг. Формування ціни на комплексне обслуговування.

ТЕМА 6. Планування, облік і калькуляція собівартості послуг готельного господарства

Витрати на виробництво послуг розміщення за складом, економічним призначенням, питомою вагою. Повна собівартість послуги розміщення. Загальні поточні витрати готельного комплексу. Середня вартість однієї людино-добы

розміщення. Експлуатаційна собівартість послуги розміщення. Кошторис підприємства і собівартість послуг. Групування витрат за калькуляційними статтями. Перелік і склад статей калькулювання собівартості послуг готельного господарства.

ТЕМА 7. Витрати та собівартість продукції підприємств ресторанного господарства

Чинники, що впливають на обсяг і рівень витрат на підприємств ресторанного господарства. Витрати з організації споживання підприємств ресторанного господарства. Групування витрат підприємств ресторанного господарства. Основні елементи витрат підприємств ресторанного господарства. Структура загальної собівартості продукції власного виробництва. Склад і зміст статей калькуляції на окремі види продукції підприємств ресторанного господарства.

ТЕМА 8. Особливості ціноутворення на готельні послуги та продукцію підприємств ресторанного господарства

Диференціація цін і тарифів на готельні послуги. Розрахунок вартості проживання за прогнозними показниками. Визначення ціни готельної послуги на базі фактичних даних. Види і структура цін на продукцію підприємств ресторанного господарства. Калькуляційна карта на страву (виріб) підприємств ресторанного господарства. Ціна реалізації страви. Методика обґрунтування цін на власну продукцію та куповані товари. Обґрунтування націнки підприємств ресторанного господарства та її максимальний рівень.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бакунов О.О. Цінова політика підприємства: навч. посіб. / О.О. Бакунов, Ю.О. Кучеренко. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2016. – 111 с.
2. Березін О. В. Управління ціноутворенням : навчальний посібник / О. В. Березін, Ю. В. Карпенко. – Суми : Університетська книга, 2015. – 176 с.
3. Березін О. В. Ціноутворення в туристичному бізнесі : навчальний посібник / О. В. Березін, Ю. В. Карпенко. – Суми : Університетська книга, 2014. – 168 с.
4. Мельниченко С.В. Управління бізнес-процесами в туризмі: монографія / С.В. Мельниченко, К.А. Шеєнкова. – К.: КНТЕУ, 2015. – 263 с.

Допоміжна

5. Агеєв Є.Я. Ціноутворення: теорія та практика: навч. посіб. / Є.Я. Агеєв, Т.В. Шахматова, С.В. Піча. – Львів: Новий Світ-2000, 2012. – 374 с.
6. Бакунов О.О. Маркетингове ціноутворення: навч. посіб. / О.О. Бакунов, С.М. Баранцева, О.Ю. Гаркуша. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2014. – 308 с.

7. Мазур, О. Є. Ринкове ціноутворення: навч. посіб. / О. Є. Мазур – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 480 с.

8. Мальська М.П. Економіка туризму: теорія та практика: Підручник / М.П. Мальська, М.Й. Рутинський, С.В. Білоус, Н.Л. Мандюк. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 544 с.

9. Тормоса Ю.Г. Ціни та цінова політика: Навч.посібник. – К.: КНЕУ, 2011. – 234 с.

Інформаційні ресурси інтернет

10. Державний комітет статистики України. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

11. Європейський центральний банк. – Режим доступу: www.ecb.europa.eu.

12. Законодавство України. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

13. Міжнародний центр перспективних досліджень. – Режим доступу: www.icps.kiev.ua.

14. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу: www.me.gov.ua.

15. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua.

16. Національний банк України. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.

17. Світовий банк. – Режим доступу: www.worldbank.org.

18. Центр соціально-економічних досліджень. – Режим доступу: www.case-ukraine.com.ua.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять в усній та письмовій формах.

1. Опитування.

2. Перевірка завдань для самостійної роботи.

3. Перевірка матеріалів самопідготовки.

4. Виконання завдань практичних занять.

Підсумковий контроль – залік (5 семестр – денна форма; 5 семестр – заочна форма навчання).

Залікові вимоги

1. Сутність категорій «ціна» та «ціноутворення»

2. Ціна як економічна категорія в умовах ринку

3. Ціна як комерційний механізм

4. Чинники, що впливають на ціни

5. Функції цін

6. Види цін залежно від факторів ціноутворення

7. Цілі державного регулювання цін в Україні

8. Форми і методи державного регулювання цін

9. Ступінь, форми та масштаби державного втручання у ціноутворення

10. Поняття складу та структури ціни
11. Класифікація витрат, що входять у собівартість
12. Класифікація витрат за елементами
13. Прибуток в структурі ціни виробника. Види прибутку
14. Визначення прибутку в ціні
15. Акцизний податок. Мито. Податок на додану вартість
16. Витратні методи ціноутворення
17. Методи ринкового ціноутворення
18. Методи, що враховують попит
19. Фактори формування ціни на туристичні послуги
20. Структура ціни на туристичний продукт
21. Собівартість пакету туристичних послуг
22. Нормативний дохід туристичного підприємства
23. Витрати на виробництво послуг розміщення за складом, економічним призначенням, питомою вагою
24. Загальні поточні витрати готельного комплексу
25. Перелік і склад статей калькулювання собівартості послуг готельного господарства.
26. Групування витрат підприємств ресторанного господарства
27. Основні елементи витрат підприємств ресторанного господарства
28. Склад і зміст статей калькуляції на окремі види продукції підприємств ресторанного господарства
29. Розрахунок вартості проживання за прогнозними показниками
30. Визначення ціни готельної послуги на базі фактичних даних
31. Види і структура цін на продукцію підприємств ресторанного господарства
32. Ціна реалізації страви
33. Націнки підприємств ресторанного господарства та її максимальний рівень